BUTIKIŲ (SKĖRIŲ) SENKAPIS

Ilona VAŠKEVIČIŪTĖ

Butikių (Skėrių) (Mažeikių r.) senkapis archeologams žinomas nuo XIX a. pabaigos. Paprastai jis skiriamas Skėrių kaimui. A. Cholodinskienės teigimu, senkapis, skirstant Renavo dvarą, atsidūrė ne Skėrių, o Butikių kaimo žemėse.

1972 m. Butikių (Skėrių) senkapis buvo tyrinėtas ŽMA (vad. V. Valatka). Tuomet 33x12 m dydžio kalvoje buvo ištirtas 90 m^2 plotas, surasti 33 kapai, datuojami XVI a. pabaiga – XVII a. pradžia, surinkta 200 dirbinių: 1492–1628 m. kaldintos 78 monetos, 46 žiedai, du veidrodėliai ir kt. (*AETL 1972 ir 1973 metais,* V., 1974, p. 91–93).

1988 m. KPC žvalgė ir kartografavo Mažeikių rajono archeologinius paminklus. Nustatyta, jog Skėrių senkapis 1972 m. ištirtas ir todėl siūlyta jo nesaugoti. Vėliau KPI darbuotojas Povilas Šverebas išaiškino, kad buvusioje senkapio teritorijoje ir toliau aptinkama žmonių kaulų. 1994 m. Mažeikių r. Butikių (Skėrių) senkapis įtrauktas į laikinąją istorijos ir kultūros paminklų apskaitą.

Ruošiant naują Lietuvos archeologijos paminklų sąrašą, iškilo būtinybė patikrinti ar senkapyje yra išlikusių kapų ir ar verta jį toliau saugoti. Tuo tikslu Butikių (Skėrių) senkapyje – išlikusioje 16x18 m dydžio kalvelėje, esančioje 120 m į R nuo keliuko Renavas–Grūstė ir 250 m į PV nuo Varduvos kairiojo kranto, buvo atlikti žvalgomieji tyrimai.

Buvusi didesnė sūrio formos kalva nukasta ir, matyt, dalis jos naujai suformuota bei paaukštinta sustūmus žemes iš aplinkinės pievos. Dabar kalvelė beveik taisyklingo ovalo formos, šiek tiek ištęsta Š–P kryptimi. Kuri buvusios kalvos dalis čia pasilikusi, išsiaiškinti nepavyko. Tačiau žinant, kad V. Valatka tyrinėjo R kraštą, atrodo, jog čia turėtų būti V pakraštys.

5x2–6x2 m dydžio perkasų iškastos 5 – dvi pievoje į R nuo kalvelės ir trys – kalvelėje. 2000 m. buvo ištirtas 59,25 m^2 plotas ir surasti 5 kapai. Mirusieji laidoti 95–110 cm gylyje, guldyti į lentinius karstus, tai liudija rastos kaltinės vinys. Laidoti ant nugaros, ištiestomis kojomis, dubens srityje sudėtomis rankomis. Trijuose kapuose (k. 1, 3, 4) palaidotos moterys, orientuotos galvomis į PV (220°). Kape 2 palaidotas vyras, orientuotas galva į ŠR (30°). Kape 5 palaidotas vaikas – mergaitė, sprendžiant iš palaidojimo krypties – galva į PV (220°). Kapai neturtingi įkapėmis. Tik mirusieji kapuose 1 ir 2 palaidoti su vienu ar dviem žiedais bei peiliuku. Kiti dirbiniai rasti atsitiktinai. Iš viso surinkti 24 dirbiniai, datuojami XVI a. pabaiga – XVII a. pradžia. Tai 3 peiliukai, 7 žiedai (juostiniai, prasikeičiančiais galais, signetinis (26 pav.)), 4 monetos, 10 vinių.

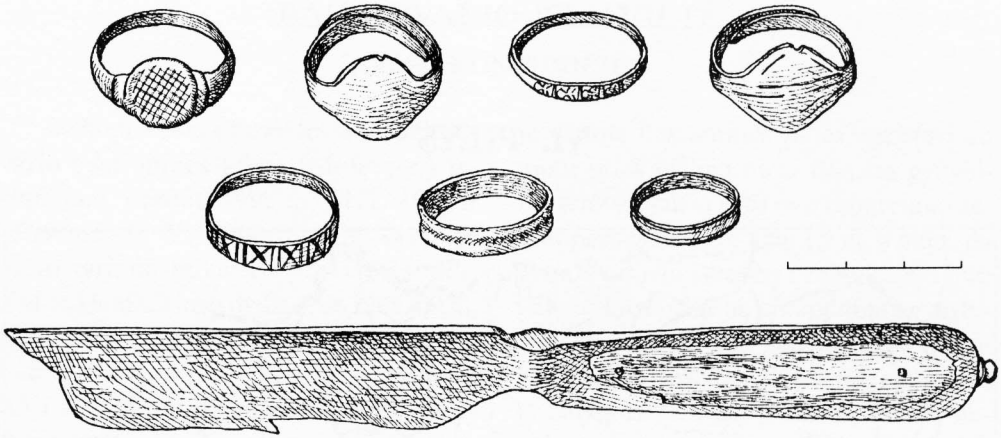

26 pav. Radiniai iš Butikių (Skėrių) senkapio. *I. Keršulytės pieš.*
Fig. 26. Finds from the Butikiai (Skėriai) cemetery.

BUTIKIAI (SKĖRIAI) CEMETERY

During the investigation season in 2000 in Butikiai (Skėriai) cemetery the area of 59.25 m^2 has been was investigated. There were found 5 funerals (3 women, 1 man and 1 girl). The women and the man were buried towards different orientation – women (burials 1, 3, 4, 5) heads towards south-west orientation, men (burial 2) heads towards north-east orientation. The burials were found in a 90–110 cm depth. They were buried in the plank coffins with a few burial items. In total there were collected 24 items: 3 knives, 7 rings (sash-like, with cross passing terminals, signet), 4 coins and 10 nails. The funerals dated to the end of the 16th – beginning of the 17th centuries.